

Eginogården
21 januari 2026

Nyheter om bakgrund och behandling av hjärtkärlsjukdom och diabetes

Peter M Nilsson, seniorprofessor/expert

Klinisk kardiovaskulär forskning

Specialist i allmänmedicin

Institutionen för kliniska vetenskaper

Skånes Universitetssjukhus, Malmö

Människans livsförlopp - utvecklingsstadier

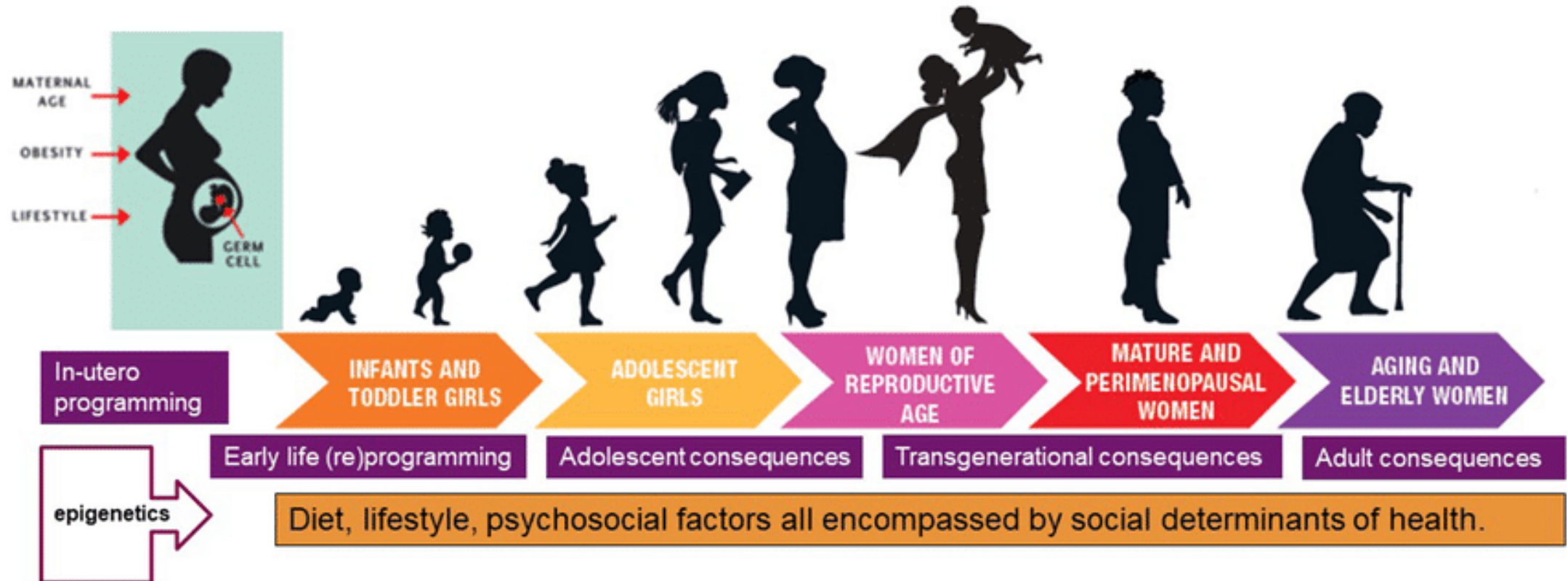

Människans livsförlopp - utvecklingsstadier

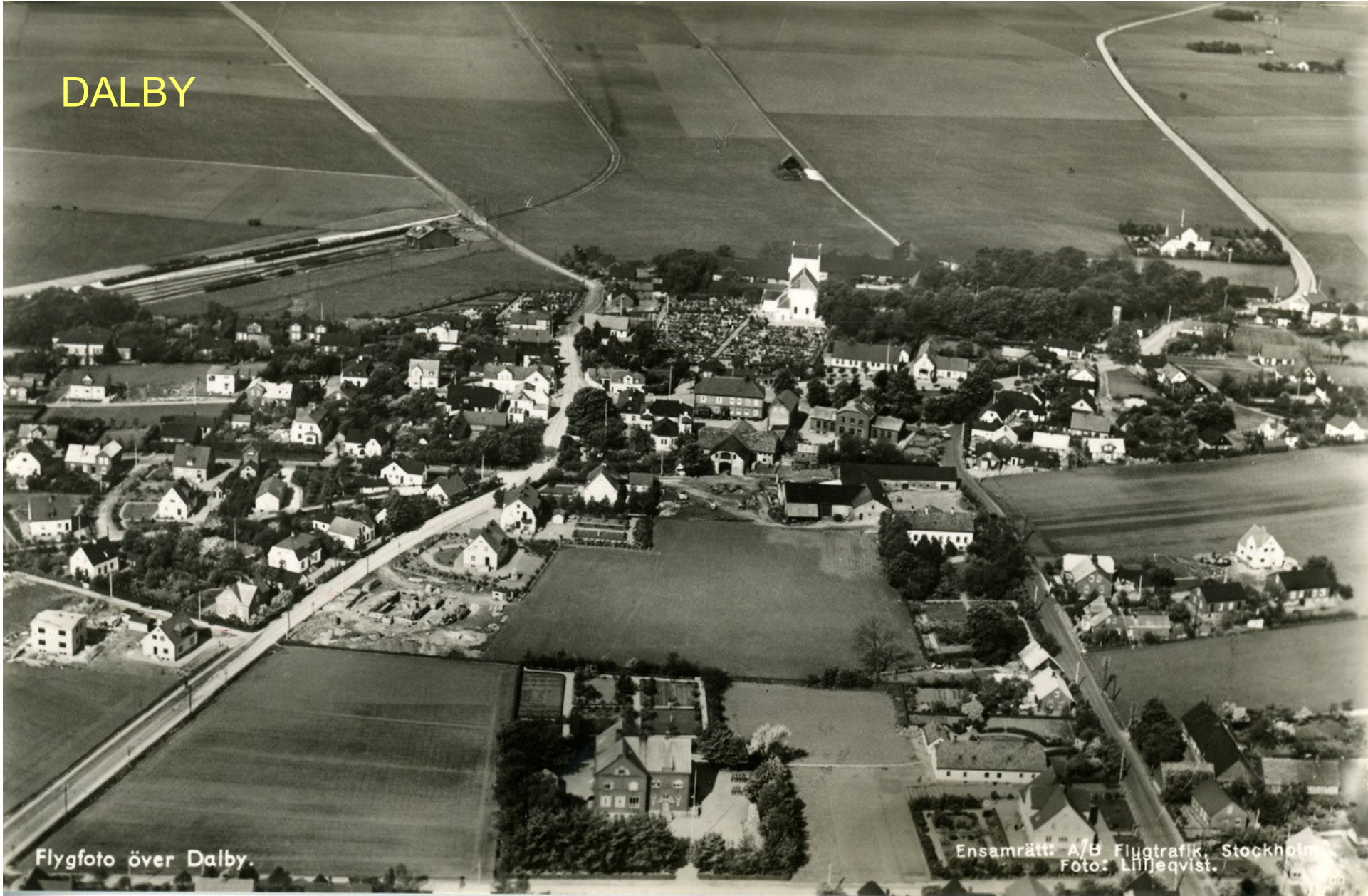
Livsförloppsperspektiv på hjärtkärhälsa

Redefining how we think of health using a life course lens:
How pregnancy, a window to future health, can impact the offspring & mothers CVD risk?

Historiska perspektiv- Födelsekohorter och deras hälsoeffekter

DALBY

Flygfoto över Dalby.

Ensamrätt: A/B Flugtrafik, Stockholm
Foto: Lilljeqvist.

1938

Statare

GhmB:4393 Göteborgs Historiska Museums bildsamling

Kliniska uttryck av åderförkalkning och blodproppar i artärerna

Hjärtinfarkt/kärkramp

Stroke/TIA

Prevention och behandling av kardiovaskulära sjukdomar

Behandlingspyramiden

LMV 2014

Socialstyrelsen

Sv Kommuner Regioner

Läkemedel

Livsstil

Förebyggande av hjärtkärlsjukdom

Fördelar med prevention

- Betydande sjukdomsgrupp
- I enlighet med HSL
- Om inte förhindra så uppskjuta debut av sjukdom
- Moderna behandlingar
- God evidens
- God acceptans av många

Problem med prevention

- Gruppnytta inte alltid lika med nytta för den enskilde
- Medikalisering, Kostnader
- Belastning av sjukvården
- Biverkningar
- Gamla beprövade medel ställda mot nya och ofta mer effektiva (?) men dyrare

Förebyggande av hjärtkärlsjukdom

- Primär prevention

- Individuell livsstil och riskfaktorkontroll
- Samhällsåtgärder
- Förebyggande mödra- och barnhälsovård

- Sekundär prevention

- Förhindra återinsjuknande
- Kombination av livsstil, läkemedel och ingrepp

- Tertiär prevention

- Rehabilitering, återgång till arbete och aktivitet

Nyheter om förebyggande åtgärder

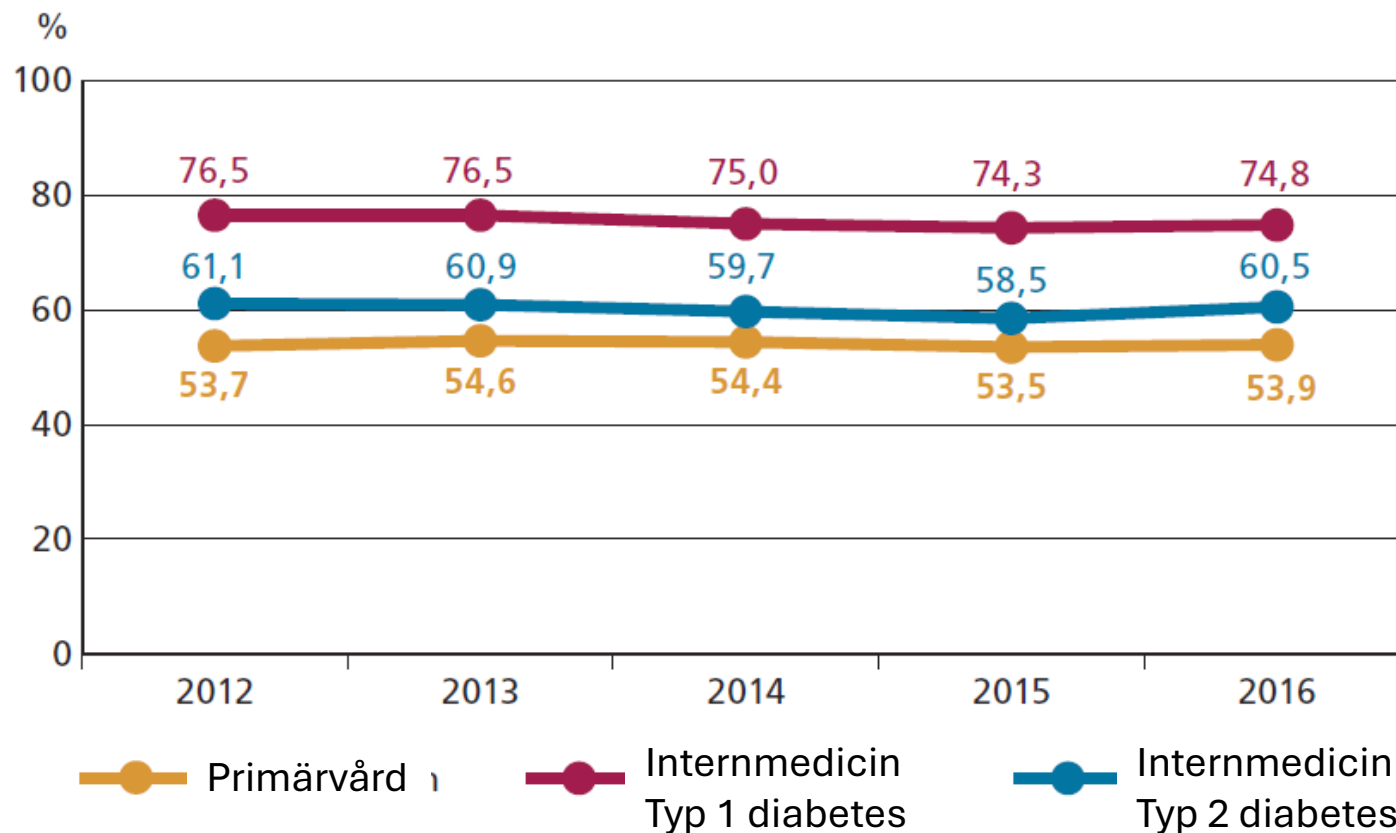
- Nya riskmarkörer
- Ny syn på livsstilsbudskapet
- Nya läkemedel

Nyheter om förebyggande åtgärder (1)

- **Nya riskmarkörer**

- Blodtryck: 24-tim BT, hem-BT
- Kärl: artärstyvhet, kalciumscore i kranskärl
- Blodfetter: LDL och HDL kolesterol, nya markörer som Lp(a)
- Störd sockerbalans – typ 2 diabetes
- Kronisk inflammation

Andel av diabetespatienter med blodtryck <140/85 mmHg

Källa: NDR – Nationella Diabetesregistret

Vilket är det evidensbaserade kostbudskapet?

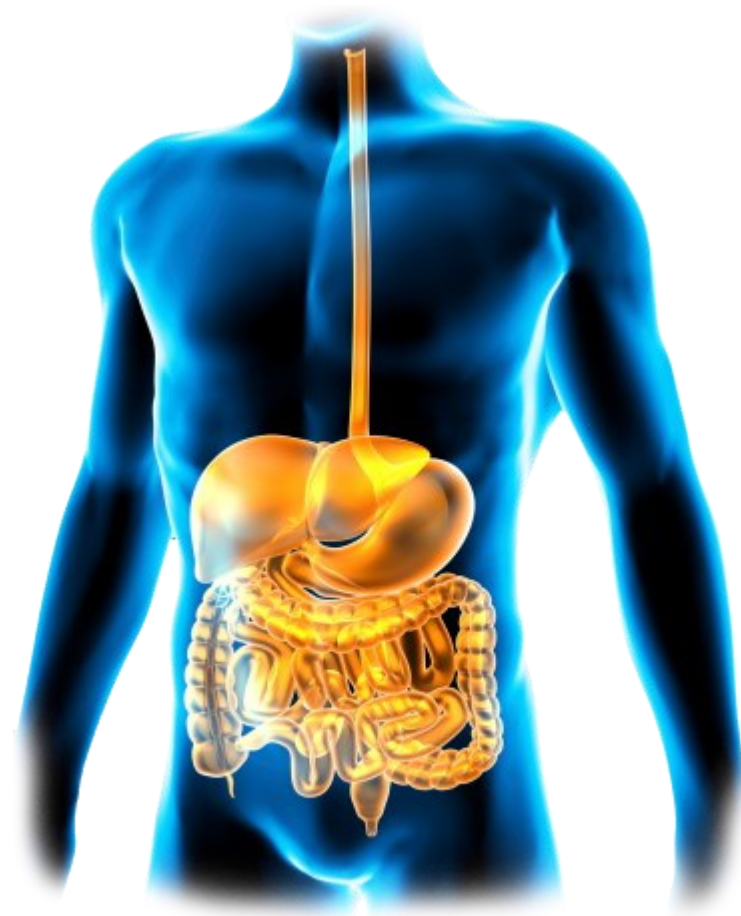
Människans magtarm-bakterier

~ 1.5 kg bakterier

~ 2.000.000 bakterie gener

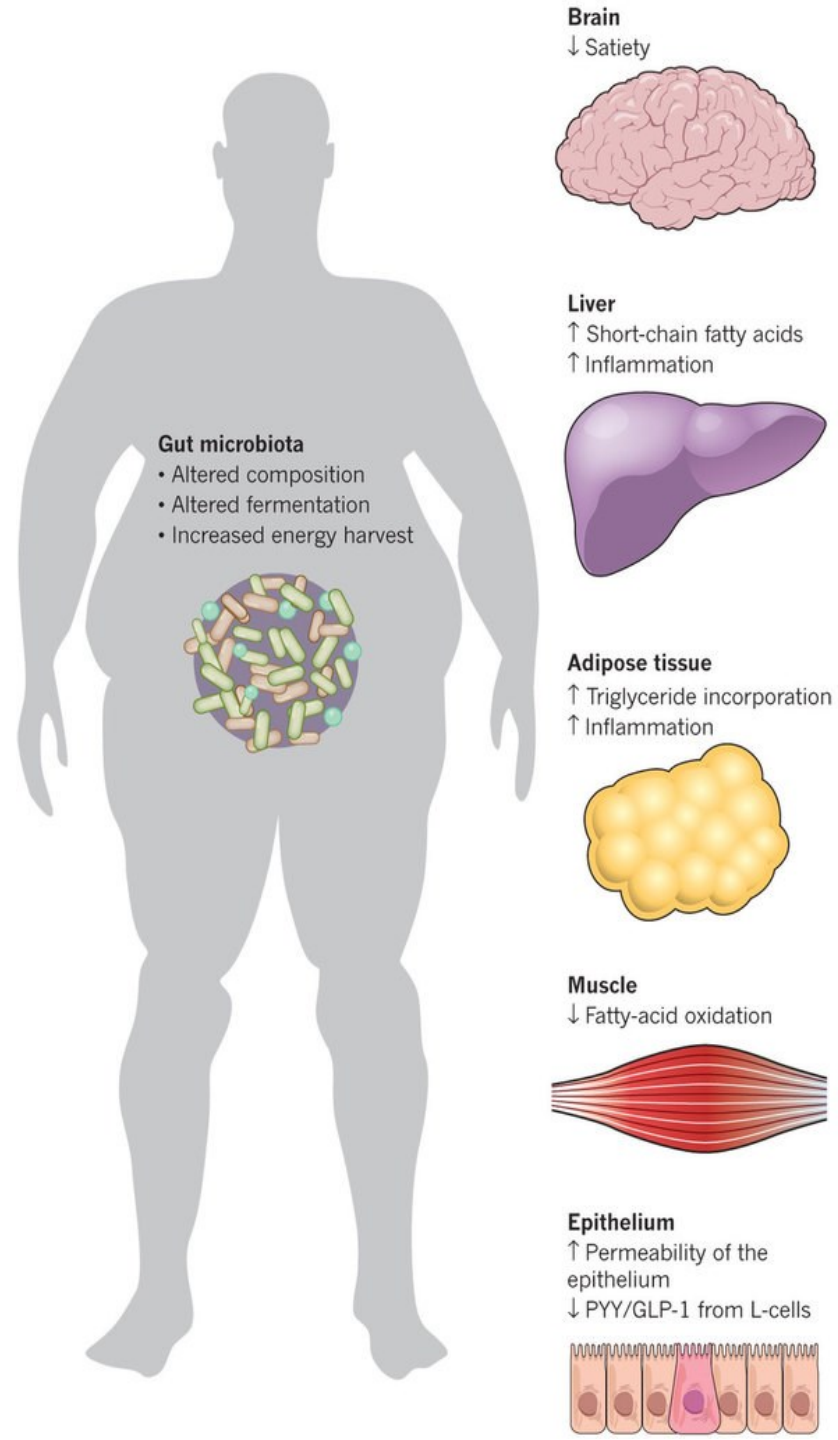
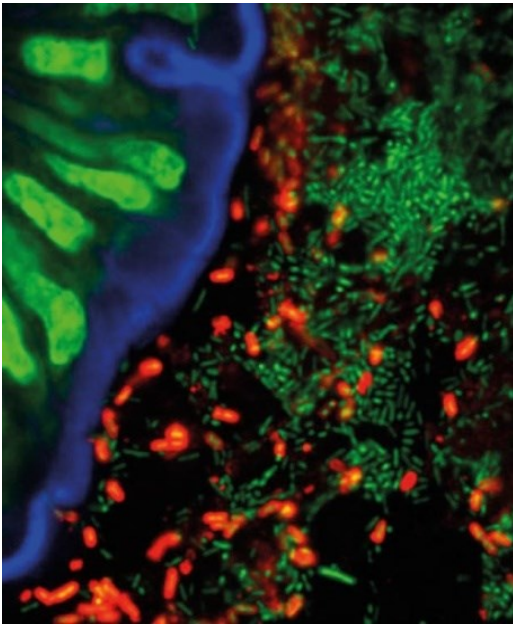
Individuellt unika mönster

**Påverkas av kostens
sammansättning, tid för
magtarmpassage och genetik**

Hälsokonsekvenser av magtarm-mikrobiota

- Ämnesomsättningen
- Fetma
- Immunsystemet
- Kärlfunktion, blodtryck

Tremaroli, Bäckhed
Nature 2012; 489:242–249

Invited Review

Intestinal Microbiota During Infancy and Its Implications for Obesity

Christoph Reinhardt, Christopher S. Reigstad, and Fredrik Bäckhed

*Sahlgrenska Center for Cardiovascular and Metabolic Research/Wallenberg Laboratory, Department of Molecular and Clinical
Medicine, University of Gothenburg, Gothenburg, Sweden*

Fördelar och nackdelar med LCHF

Fördelar

- Långsamma kolhydrater – med rätt fett (fler/omättat)
- Mättnads känsla
- Vikt reduktion

Nackdelar

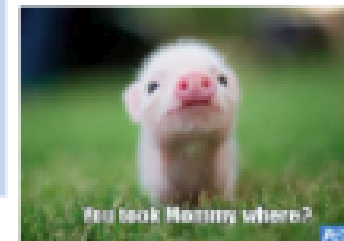
- LDL kolesterol stiger – Hjärt- och kärl sjukdom /stroke
- Ökar risk för tjocktarmscancer.
- Män -impotens
- Tarmarna behöver fibrer
- Trombogent
- Gallgångarna slammar igen /gallsten
- Trögare tankegång /nedsatt reaktionsförmåga
- Hjärnan behöver kolhydrater
- Miljöfarlig

?

Avsaknad av randomiserade långtidsstudier!

Va Impotent?

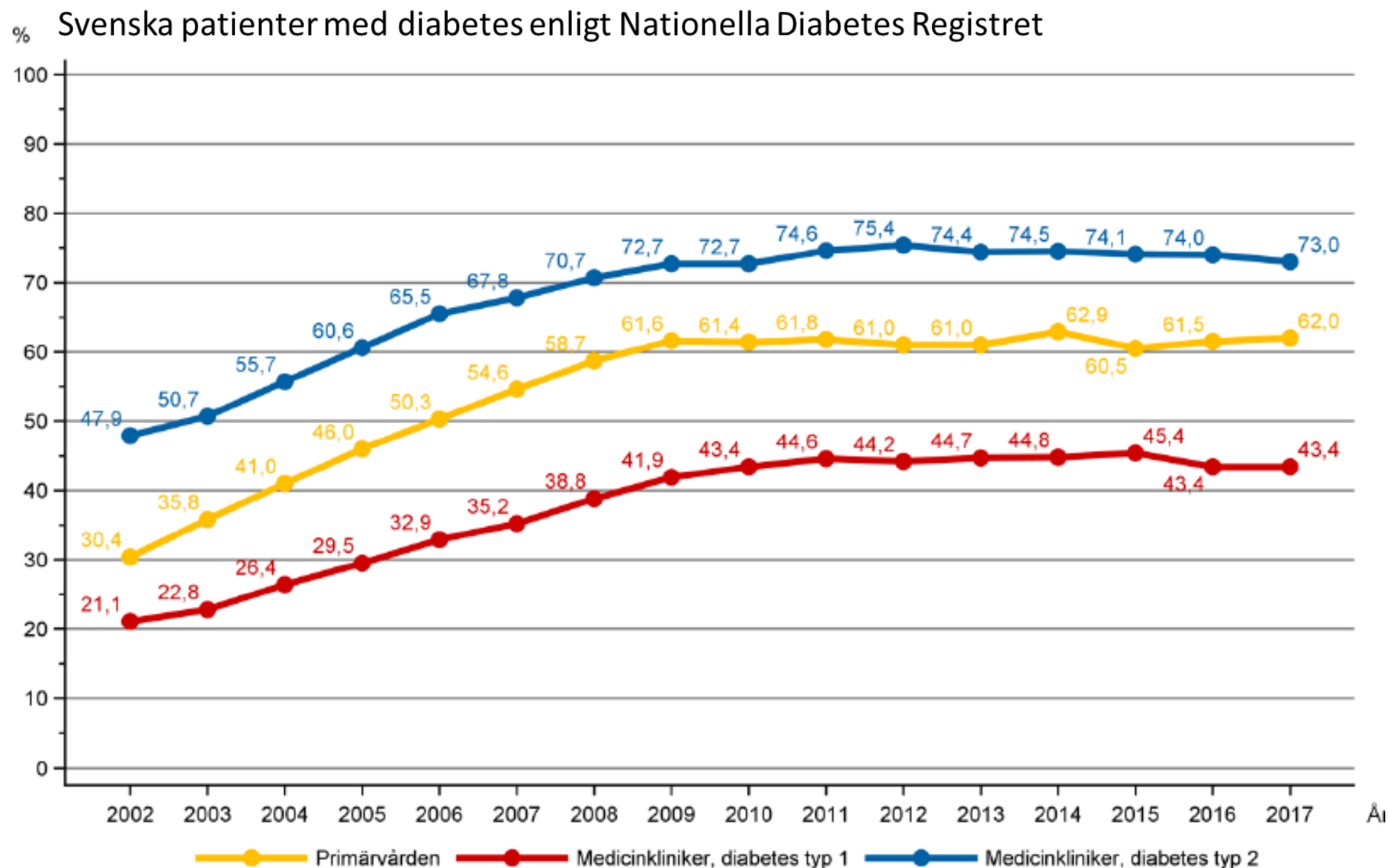

Nyheter om förebyggande åtgärder (2)

- **Nya läkemedel**

- Blodfettssänkande (PCSK-9 hämmare)
- Proppförebyggande (NOAK; DOAK)
- Nya diabetesläkemedel (SGLT-2 hämmare, GLP-1 receptor agonister/analoger)
- Anti-inflammation (monoklonala antikroppar, kolchicin)
- **PolyPill** (fasta kombinationsläkemedel)

Figur 53. Andel med lipidsänkande läkemedel

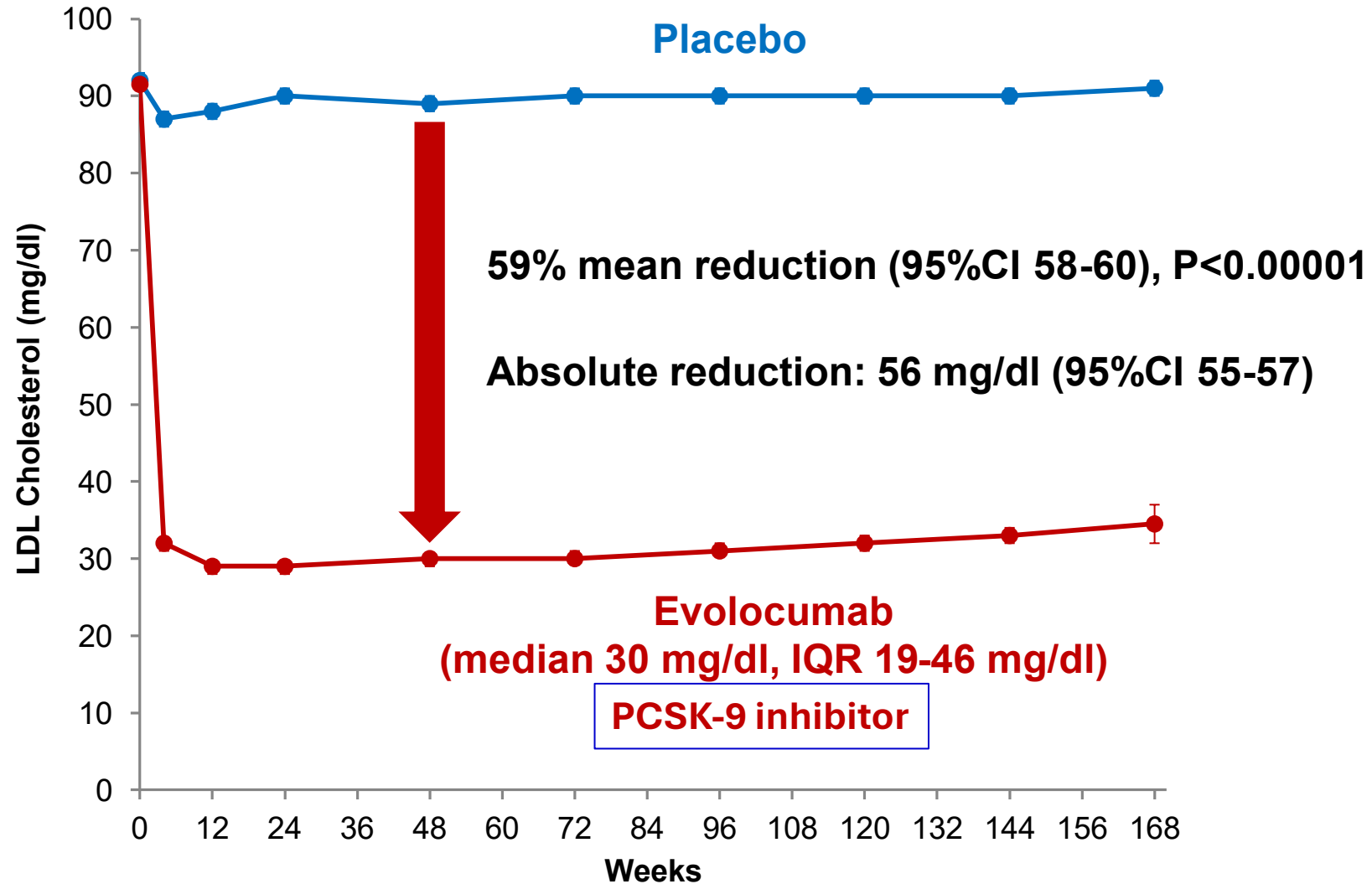
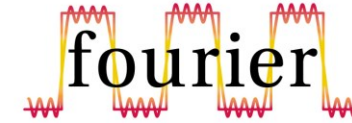

Familjär hyperkolesterolemi (FH)

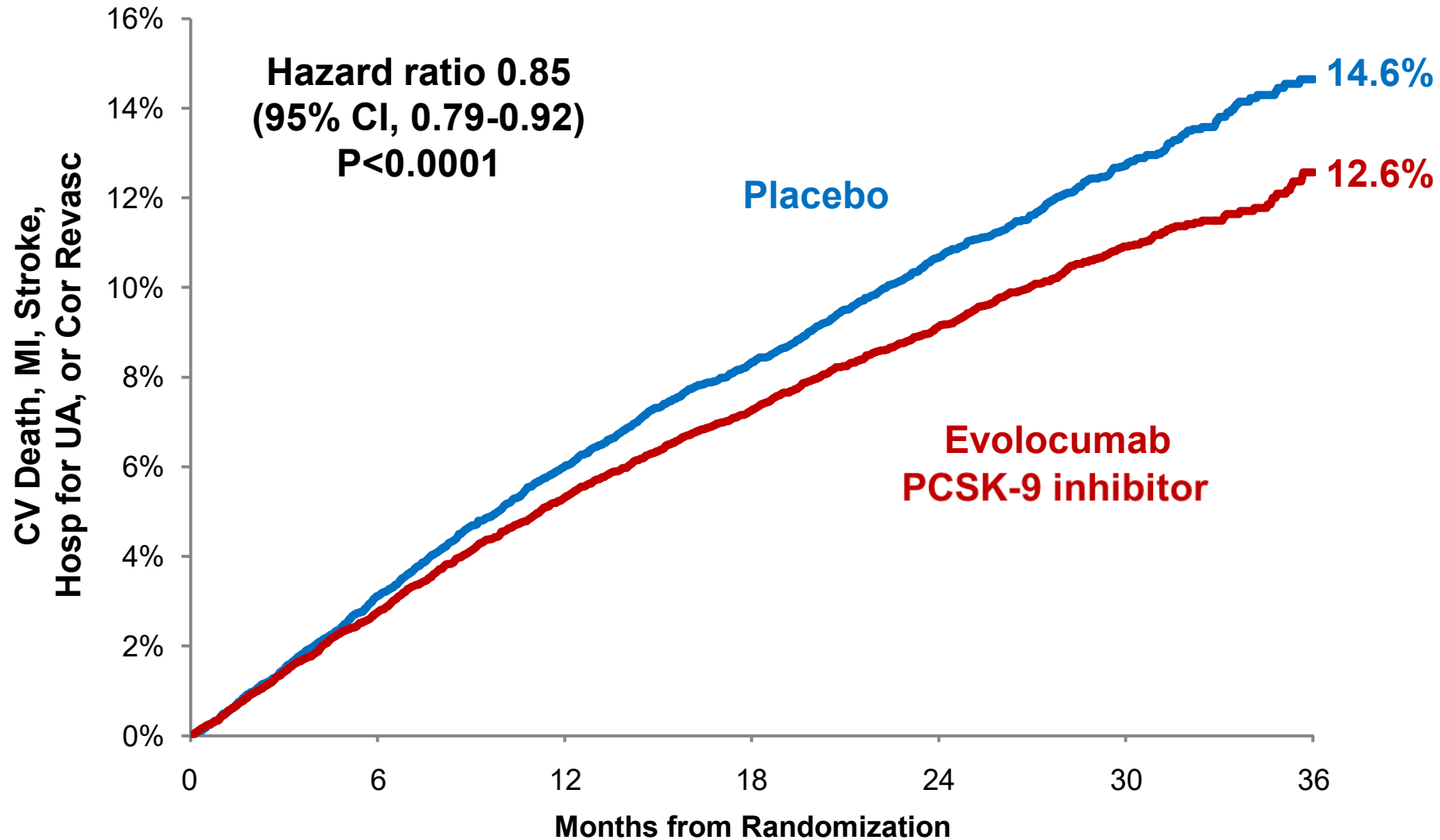
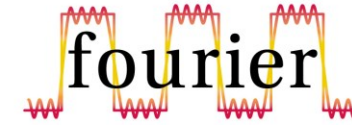

LDL Cholesterol

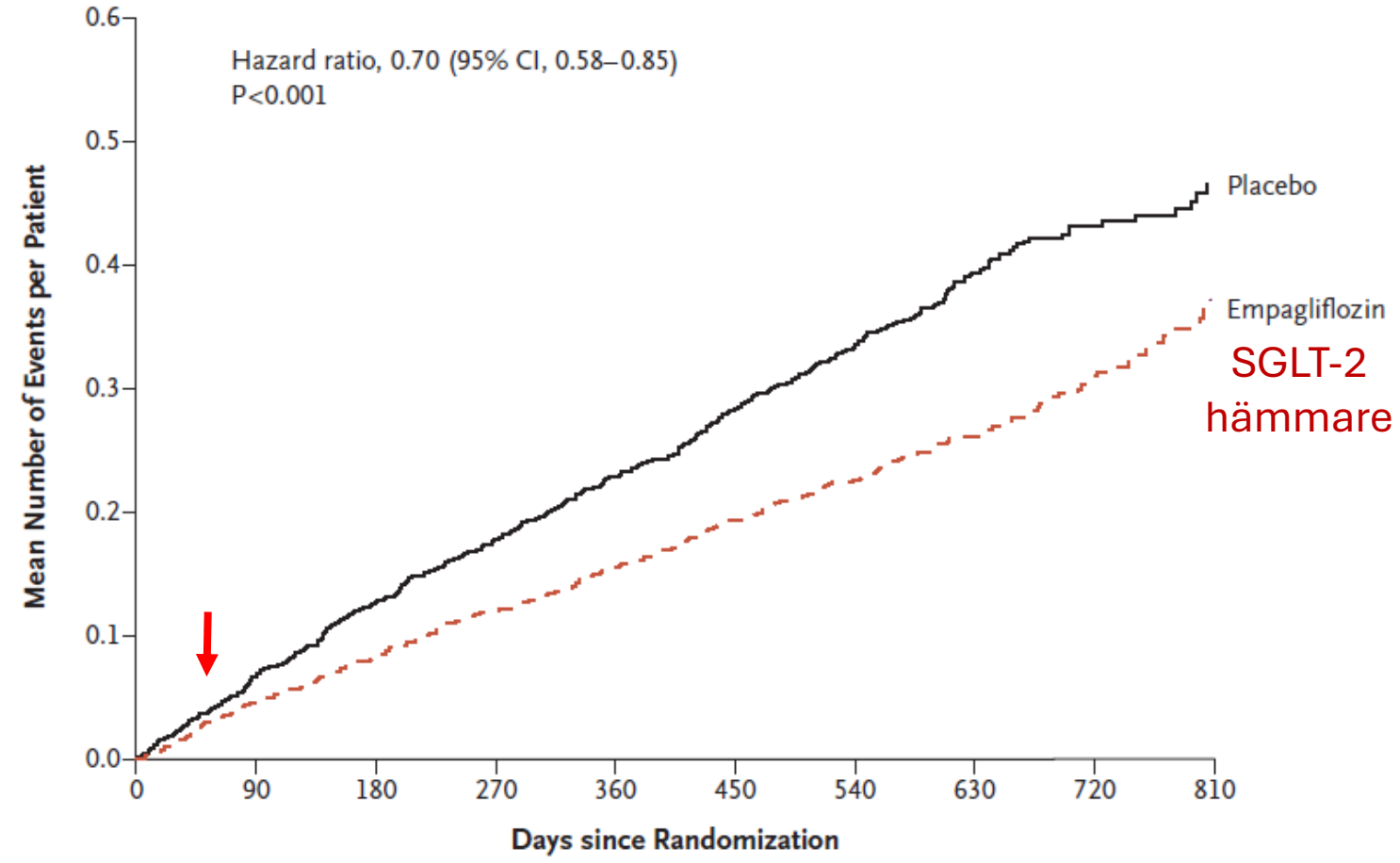
Primary Endpoint

Nya antidiabetes läkemedel kan förebygga hjärtsvikt

EMPEROR
Reduced
Study

B First and Recurrent Hospitalizations for Heart Failure

No. at Risk	0	90	180	270	360	450	540	630	720	810
Placebo	1867	1820	1762	1526	1285	1017	732	497	275	135
Empagliflozin	1863	1826	1768	1532	1283	1008	732	495	272	118

Nyheter om typ 2 diabetes

- Flera nya läkemedel (tabletter, sprutor) ger skydd för hjärta och njurar
- Diabetessjuksköterskans viktiga roll
- Livsstilsbudskapet utvecklas
- Egenkontroller
- Hem-blodtrycksmätare
- God glykemisk kontroll: HbA1c < 52 mmol/mol, BT < 130/80 mmHg
- Patientföreningen Svenska Diabetesförbundet (SDF)

Vad menas med PolyPill?

För- och nackdelar med PolyPill

Fördelar

- Förenkling av terapin
- Additiv effekt
- Evidens-baserat
- Kostnadseffektivt
- Kan kombineras med livsstilsintervention samt samhällsåtgärder
- Realistisk strategi för global CVD prevention

Nackdelar

- Till alla eller vissa utvalda?
- Hur dositrera?
- Biverkningar svårspårade
- Medikalisering av stora befolkningsgrupper?
- Skall läkare förskriva eller fritt som OTC på apotek?
- Behövs läkare alls??

Sammanfattning

- Att förebygga hjärtkärlsjukdom, eller snarare *uppskjuta* dessa, är möjligt, efterfrågat och i enlighet med HSL – men bör bedrivas klokt, evidensbaserat och kostnadseffektivt
- Läkemedel kan komplettera livsstilsåtgärder – men både sättas in och sättas ut när så behövs (vid demens, cancer, etc.)
- Nya läkemedel har revolutionerat fr.a. diabetesvården och förebyggandet av hjärtkärlsjukdom samt njurproblem hos dessa patienter
- Polypill, NOAK och PCSK-9 hämmare är nya behandlingsalternativ med stor potential men fler studier behövs